

DOI: 10.15276/EJ.03.2026.8

DOI: 10.5281/zenodo.23238267

UDC: 332.12:339.924

JEL: F02, F15, O18, O19

Received: 2026-07-07, Revised: 2026-08-10, Accepted: 2026-08-19, Published: 2026-09-29

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНИХ ПРОЄКТІВ РОЗВИТКУ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF FORMATION AND CLASSIFICATION OF REGIONAL DEVELOPMENT PROJECTS UNDER DECENTRALIZATION AND EUROPEAN INTEGRATION

Iryna A. Nechayeva, PhD in Economics, Associate Professor
Zaporizhzhia Polytechnic National University, Zaporizhzhia, Ukraine
ORCID: 0000-0003-3429-7255
Email: irynanechaeva7@gmail.com

Нечасва І.А. Теоретико-методологічні засади формування та класифікації регіональних проєктів розвитку в умовах децентралізації та євроінтеграції. Науково-методична стаття.

Стаття присвячена дослідженню сучасних трансформацій у сфері державної регіональної політики та проєктного менеджменту в Україні. Досліджено перехід від жорсткого адміністративно-територіального поділу до функціонального аналізу територій, що корелює з реформою 2025 року та стандартами OECD і ЄС. У роботі здійснено лінгвістичний, правовий та сутнісний аналіз і доведено доцільність упровадження в науковий обіг дефініції «регіональний проєкт розвитку» на противагу традиційному терміну «проєкт регіонального розвитку». Запропоновано авторське тлумачення цього поняття крізь призму п'яти вимірів: субсидіарного, просторово-функціонального, управлінського, фінансово-ринкового та результативного. Науково обґрунтовано та розроблено семикомпонентну класифікацію регіональних проєктів розвитку. Визначено, що дана класифікація є практичною матрицею для прийняття управлінських рішень, яка дозволяє органам врядування диверсифікувати джерела фінансування (включаючи ДПП, «зелені» облігації та краудфандінг), точно управляти специфічними ризиками та гнучко поєднувати міжнародні управлінські стандарти.

Ключові слова: регіон, класифікація регіонів, регіональний розвиток, принципи формування та реалізації проєктів розвитку, регіональні проєкти розвитку, класифікація регіональних проєктів розвитку

Nechayeva I.A. Theoretical and Methodological Foundations of Formation and Classification of Regional Development Projects Under Decentralization and European Integration. Scientific and methodical article.

The article investigates modern transformations in the field of state regional policy and project management in Ukraine. It examines the transition from a rigid administrative-territorial division to a functional analysis of territories, which correlates with the 2025 reform and OECD and EU standards. The study conducts a linguistic, legal, and essential analysis and proves the feasibility of introducing the definition of "regional development project" into scientific circulation, as opposed to the traditional term "project of regional development". The author proposes an interpretation of this concept through the prism of five dimensions: subsidiary, spatial-functional, managerial, financial-market, and result-oriented. A seven-component classification of regional development projects is scientifically substantiated and developed. It is determined that this classification serves as a practical matrix for management decision-making, enabling governance bodies to diversify funding sources (including PPPs, green bonds, and crowdfunding), target specific risks, and flexibly integrate international management standards.

Keywords: region, classification of regions, regional development, principles of formation and implementation of development projects, regional development projects, classification of regional development projects

Сучасна парадигма державної регіональної політики в Україні перебуває у стані глибокої трансформації, зумовленої процесами децентралізації, європейської інтеграції та необхідністю адаптації системи управління до умов повоєнного відновлення. Традиційна модель територіального розвитку, яка тривалий час базувалася на жорсткому адміністративно-територіальному устрої та патерналістському розподілі бюджетних ресурсів, продемонструвала свою неефективність перед новітніми викликами. Натомість європейська практика та стандарти Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСД) орієнтують на впровадження функціонального аналізу територій, що передбачає ідентифікацію та стимулювання розвитку їхнього ендогенного потенціалу.

У межах цієї парадигми та відповідно до реформ, в Україні впроваджено єдину систему класифікації територій за функціональними типами. Це дозволяє здійснювати таргетовану державну підтримку, справедливо розподіляти ресурси та оцінювати безпекові ризики, забезпечуючи методологічну сумісність із європейським простором планування (зокрема з Номенклатурою територіальних одиниць NUTS). Перехід до функціональної типології територій потребує адекватного інструментарію реалізації намічених цілей, серед якого провідне місце посідає проєктний менеджмент.

Окреслена проблематика безпосередньо пов'язана з розв'язанням фундаментальних наукових завдань щодо розвитку теорії публічного врядування та інноваційного інвестування в умовах децентралізації. Наукове значення дослідження полягає у розширенні традиційного розуміння проєктної діяльності та обґрунтуванні того, що сучасний об'єкт управління виходить за межі суто адміністративно-територіальних одиниць, формуючись як функціональний простір.

Практичний аспект дослідження пов'язаний із необхідністю забезпечення органів державної влади та місцевого самоврядування дієвою прикладаною матрицею для прийняття управлінських рішень. Оптимальна систематизація проєктних ініціатив дозволяє практично диверсифікувати джерела фінансування регіонального розвитку в умовах жорстких фінансових обмежень (шляхом залучення ДПП, «зелених» облігацій, соціальних облігацій (SIBs), інвестиційних трастів нерухомості (REITs) та краудфандингу), точно управляти специфічними ризиками територій та гнучко інтегрувати міжнародні управлінські стандарти.

Аналіз останніх публікацій по проблемі

Сучасна парадигма державної регіональної політики в Україні перебуває у стані глибокої трансформації, зумовленої процесами децентралізації, європейської інтеграції та необхідністю адаптації системи управління до умов війни й повоєнного відновлення. Традиційна модель територіального розвитку, що тривалий час базувалася на жорсткому адміністративно-територіальному устрої та патерналістському розподілі бюджетних ресурсів, продемонструвала свою неефективність перед сучасними викликами. Натомість європейська практика та стандарти Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСД) орієнтують на впровадження функціонального аналізу територій, що передбачає ідентифікацію та стимулювання розвитку їхнього ендегенного потенціалу.

Вагомий внесок у дослідження функціональних типів територій як новітніх об'єктів державної регіональної політики в Україні зробили І.З. Сторонянська та Л.Я. Бенюк. У їхніх працях обґрунтовано методологічні засади ідентифікації та інструментарій стимулювання розвитку таких територій, що безпосередньо корелює з Державною стратегією регіонального розвитку на 2021–2027 роки (ДСРР-2027). Дослідники зазначають, що спільним об'єктом державної регіональної та секторальних політик мають повноцінно стати такі функціональні типи територій, як гірські райони, прикордонні регіони у несприятливих умовах, зони впливу міжнародних транспортних коридорів, макрорегіон «Азов–Чорне море» та полюси зростання [1, 2].

Під впливом воєнно-політичних чинників ця класифікація зазнала подальшої еволюції, що виявилось у виокремленні територій за безпековим критерієм, зокрема територій відновлення, полюсів зростання, територій з особливими умовами для розвитку та територій сталого розвитку. Це вимагає від органів місцевого самоврядування розроблення та затвердження відповідних місцевих стратегій розвитку з урахуванням вітчизняного та європейського досвіду [3].

Для забезпечення методологічної сумісності з європейським простором планування першорядне значення має адаптація вітчизняної статистики до Номенклатури територіальних одиниць (NUTS) та стандартів ОЕСД. На регіональному рівні класифікація NUTS включає три рівні (NUTS 1, NUTS 2, NUTS 3) та два місцеві рівні (LAU 1 і LAU 2). Методичний підхід ОЕСД до типізації територіальних одиниць рівня LAU 2 ґрунтується на аналізі густоти населення та частки населення, яке проживає у міських і сільських поселеннях. На основі цього виділяють переважно міські, проміжні та переважно сільські регіони. Розширена класифікація ОЕСД додатково враховує відстань до великих урбаністичних центрів, що дозволяє деталізувати проміжні та сільські регіони на віддалені або близькі до міста, ідентифікуючи найбільш вразливу «групу ризику» - віддалені сільські території [2].

Перехід до функціональної типології територій потребує адекватного інструментарію для реалізації намічених цілей, серед якого провідне місце посідає проєктний менеджмент. Впровадження проєктного підходу у сферу публічного управління в Україні досліджували такі вчені, як І.В. Чумаченко, Р.С. Полікровський, С.А. Горбаченко та інші [4-6].

У наукових працях Р.С. Полікровського, Н.В. Белікової та С.В. Лукашева системно розкрито роль проєктного підходу в управлінні територіальними громадами, обґрунтовано необхідність функціонування проєктних офісів та впровадження цифрових платформ як каталізаторів ефективного розвитку [5, 7]. Дослідники наголошують на важливості розвитку компетентностей посадових осіб місцевого самоврядування у сфері управління проєктами, що дозволяє відійти від хаотичного освоєння бюджетних коштів до системного планування результатів.

Питання регіонального зрізу проєктного менеджменту та його впливу на соціально-економічні трансформації глибоко висвітлено у працях М.П. Бутка, М.І. Мурашка та ін. [8]. Зі свого боку, Б.М. Мізюк та ін. фокусують увагу на інноваційних методиках проєктного управління в контексті концепції сталого розвитку регіонів, де екологічні та соціальні складові є рівноцінними економічним показникам [9].

У традиційній практиці публічного управління проєкти регіонального розвитку зазвичай визначаються як серія взаємопов'язаних заходів, спрямованих на стимулювання соціально-економічного, культурного чи екологічного зростання в межах певної адміністративної території протягом конкретного часу та з обмеженими ресурсами. У науковому обігу та практичній діяльності склалася узагальнена класифікація таких проєктів, які поділяють на «тверді» (інфраструктурні, інвестиційні), «м'які» (соціальні, освітні, інституційні) та дослідницькі чи інноваційні. Водночас класична класифікація часто спирається на вимоги бюджетного кодексу та цільових програм, що обмежує гнучкість управління. Нова політика регіонального розвитку, що базується на принципах розумної спеціалізації (smart-specialization), вимагає багаторівневого, інноваційно орієнтованого підходу, який враховує індивідуальні особливості та конкурентні переваги кожної функціональної зони [10-13].

Окремої уваги заслуговують праці, що акцентують увагу на теорії управління у регіональному розвитку. Зокрема, А. Aldea-Partanen, Н. Keränen, S. Nevalainen аналізують методологію управління регіональними проєктами за стандартами Європейської Комісії (Project Cycle Management – PCM). У дослідженні детально розмежовано поняття регіональної політики (стратегічний рівень) та проєктів (інструментальний рівень) в умовах мережевого суспільства. Проєкт регіонального розвитку розглядається як локалізований інструмент досягнення суспільного добробуту, що реалізується в конкурентному середовищі за чіткими фазами (ініціація, планування, моніторинг) [14].

Грунтовна науково-методологічна праця від Міжамериканського банку розвитку (Inter-American Development Bank) фокусується на дефініції та критеріях оцінки ефективності проєктів та програм регіонального спрямування. Регіональні програми та проєкти розвитку визначаються як комплексні інтервенції, специфічною та унікальною характеристикою яких є прив'язка до конкретно визначеного географічного регіону (predefined region). Їхня мета – стимулювання широкого спектра продуктивної діяльності для подолання бідності, розвитку інфраструктури та підвищення доходів населення саме через використання порівняльних переваг конкретної території [15].

Agres, O., Sodoma, R., Ilchyshyn, I., Kovalchuk, O., & Shmatkovska, T. досліджують проєктний менеджмент у контексті стратегічного планування, децентралізації та євроінтеграційних викликів. Менеджмент проєктів регіонального розвитку визначається авторами як пріоритетний інструмент досягнення стратегічних цілей державної регіональної політики, що спрямований на подолання міжрегіональних диспропорцій, стимулювання економічного зростання на місцевому рівні та ефективне використання ресурсного потенціалу територій [16].

Науково-практичне дослідження Японського агентства міжнародного співробітництва (JICA), присвячене методології розробки регіональних планів і проєктів у країнах, що розвиваються. Проєкти регіонального розвитку описуються як інструменти розв'язання інтегрованих, комплексних проблем території (депопуляція, економічна стагнація, диспропорції), які базуються на середньо- та довгострокових сценаріях розвитку і мають чітко визначені механізми впровадження [17].

Обмеженість фінансових ресурсів державного та місцевих бюджетів, особливо в умовах воєнного стану та необхідності масштабної відбудови інфраструктури, висуває жорсткі вимоги до пошуку й упровадження інноваційних інструментів фінансування. Ця проблематика перебуває у центрі уваги наукових досліджень, присвячених розвитку державно-приватного партнерства (ДПП) та альтернативних джерел капіталу [18].

У науковому доробку О.Б. Романенко, С.В. Романенко ДПП розглядається як невід'ємна складова інвестиційного механізму інноваційного розвитку, де партнерство виступає каналом трансформації інноваційних ідей у реальні проєкти через інтеграцію державного та приватного капіталу. Досліджуються функціональні можливості ДПП у розвитку інновацій, підкреслюючи критичну важливість гармонізації правового поля та створення дієвих фінансових стимулів для бізнесу з метою його залучення до високоризикових інфраструктурних ініціатив. Детально проаналізовано елементи фінансового механізму ДПП в Україні, зокрема податкові стимули та державні гарантії повернення інвестицій [19].

Поряд із класичним кредитуванням та бюджетним фінансуванням, у сучасній науковій літературі активно обговорюються такі інноваційні інструменти регіонального розвитку, як соціальні облигації (Social Impact Bonds – SIBs), інвестиційні трасти нерухомості (REITs), краудфандинг, «зелені» облигації (Green Bonds) [20-24].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Незважаючи на значний масив наукових публікацій, присвячених як окремим аспектам просторового планування, так і інструментам проєктного менеджменту й альтернативного фінансування, інтегрований аналіз цих сфер залишається недостатнім. У наявних дослідженнях простежується низка суттєвих теоретико-методологічних прогалин, які потребують наукового вирішення.

Лексико-семантична та правова невизначеність базових дефініцій. У більшості наукових праць поняття «проєкт регіонального розвитку» використовується як універсальне, що нівелює суб'єктність самого регіону та специфіку багаторівневого врядування. Існує нагальна потреба у чіткому розмежуванні традиційного терміну «проєкт регіонального розвитку» (орієнтованого на об'єктний підхід та бюджетне утримання) та новітньої дефініції «регіональний проєкт розвитку», яка б відображала суб'єктність території та її ендегенний потенціал. Це розмежування потребує лінгвістичного, правового та сутнісного обґрунтування.

Відсутність багатовимірного тлумачення сутності регіональних проєктів. Традиційні підходи обмежують сутність проєктів лише часовими та ресурсними рамками. Відповідно, постає необхідність розробки комплексного тлумачення регіонального проєкту розвитку через синергетичне поєднання щонайменше п'яти вимірів: субсидіарного, просторово-функціонального, управлінського, фінансово-ринкового та результативного, що дозволить інтегрувати інтереси громад, бізнесу та держави.

Недостатня практичність існуючих класифікаційних моделей. Наявні типізації проєктів є надто узагальненими й не можуть слугувати дієвим інструментом для прийняття управлінських рішень органами врядування у мінливих умовах євроінтеграції та децентралізації. Необхідною є розробка класифікаційної

матриці, яка б дозволяла диференціювати проєкти за специфічними ознаками та безпосередньо пов'язувати їх із конкретними фінансовими джерелами й інструментами ризику.

У зв'язку з цим, дане дослідження спрямоване на розв'язання зазначених прогалин шляхом лінгвістичного, правового та сутнісного аналізу дефініції «регіональний проєкт розвитку» та розробки науково обґрунтованої їх класифікації, яка виступатиме як практична матриця для прийняття управлінських рішень.

Формулювання цілей дослідження (постановка завдання)

Метою статті є теоретико-методологічне обґрунтування переходу від суто адміністративного до просторово-функціонального підходу в управлінні територіями, концептуальне розмежування дефініцій «проєкт регіонального розвитку» та «регіональний проєкт розвитку» в умовах децентралізації та євроінтеграції, а також розробка комплексної класифікації таких проєктів для оптимізації інструментів публічного менеджменту, диверсифікації фінансування та мінімізації ризиків.

Матеріали та методи

Для досягнення поставленої мети та забезпечення об'єктивності результатів у роботі застосовано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, що базуються на системному підході до аналізу соціально-економічних явищ.

Методологічну основу дослідження становлять:

- лінгвістичний, правовий та сутнісний аналіз застосовано для дослідження понятійно-категоріального апарату, деструктуризації суміжних дефініцій та теоретичного обґрунтування розмежування базових понять терміносистеми;
- порівняльний аналіз використано для зіставлення характеристик понять «проєкт регіонального розвитку» та «регіональний проєкт розвитку» за ключовими критеріями (сміслові навантаження, територіальні межі, фінансування, нормативне закріплення та філософія результату);
- функціональний та дедуктивний аналіз слугував інструментом для дослідження процесів переходу від адміністративного поділу до оцінки територій на основі доступу населення до функціональних урбанізованих зон (FUA), а також для формування п'ятивимірної моделі сутності регіонального проєкту розвитку;
- метод класифікації та матричного моделювання використано під час розробки та наукового обґрунтування семикомпонентної класифікаційної структури регіональних проєктів розвитку, що виступає практичною матрицею для прийняття управлінських рішень.

Інформаційну та матеріальну базу дослідження склали законодавчі та нормативно-правові акти України, міжнародні стандарти, а також аналітичні документи та науковий доробок вітчизняних і зарубіжних дослідників.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування

Уряди всього світу давно визнають важливий внесок регіонів, а також міст і сільських районів у їх межах, у національні економічні показники, добробут, екологічну стійкість та інші показники розвитку. Регіони відіграють вирішальну роль в економічному та соціальному пом'якшенні наслідків мегатрендів та адаптації до них, включаючи зміну клімату, цифровізацію, демографічні зрушення та глобалізацію, які мають дуже асиметричний вплив.

Водночас регіони значно відрізняються за своєю економічною структурою, показниками та добробутом, зберігається значна нерівність між регіонами. Така різноманітність має важливі наслідки для розробки та впровадження державних політик.

Існує багато принципів класифікації регіонів, зокрема, за рівнем їхнього розвитку [25-27].

Актуальною, на нашу думку, є класифікація регіонів, що базується на доступі населення до функціональних урбанізованих зон. Теоретична та практична цінність даної класифікації полягає у переході від суто адміністративного поділу до функціонального аналізу територій (табл. 1 – FUA (Functional Urban Area) – функціональна урбанізована зона, що складається з густонаселеного міста та прилеглих територій з високим рівнем маятникової міграції).

Головна цінність даної класифікації полягає у визнанні взаємозалежності міста та села. Замість того, щоб розглядати їх окремо, класифікація оцінює добробут сільських регіонів через їхню здатність взаємодіяти та розвиватися з міськими центрами.

В Україні у 2025 р впроваджено єдину систему класифікації територій, яка поділяє громади на функціональні типи [29]. Це дозволяє застосовувати таргетовану підтримку, справедливо розподіляти ресурси та оцінювати безпекові ризики, відповідаючи стандартам ЄС.

Цілями впровадження даної класифікації є:

- точна оцінка – громади отримують точніші дані про свій потенціал, ризики та потреби;
- таргетована підтримка держави, що дозволяє спрямовувати цільові програми та інвестиції відповідно до типу території;
- європейська інтеграція: система гармонізована з правилами ЄС.

Таблиця 1. Класифікація регіонів за рівнем доступу до метрополійних ареалів

Тип регіону	Підтип	Критерії класифікації
Метрополійний (Metropolitan)	Великий метрополійний (Large metro)	50% або більше населення регіону проживає у FUA з кількістю мешканців понад 1,5 мільйона.
	Метрополійний (Metro)	Регіон не є великим метрополійним, і 50% або більше його населення проживає у FUA з кількістю мешканців понад 250 тисяч.
Неметрополійний (Non-metropolitan)	З доступом до метрополії (With access to a metro)	Менше 50% населення живе у FUA, але понад 50% населення проживає в межах 60-хвилинної поїздки на авто до метрополії (FUA > 250 тис. осіб), АБО регіон містить понад 80% території такої метрополії.
	З доступом до малого/середнього міста (With access to a small/medium city)	Регіон не має доступу до метрополії, але 50% або більше населення має доступ до малого чи середнього міста (FUA від 50 до 250 тис. осіб) у межах 60 хвилин поїздки, АБО регіон містить понад 80% території такого міста.
	Віддалений (Remote)	Регіон не належить до жодної з вищевказаних категорій; 50% населення не має доступу до будь-якої FUA протягом 60 хвилин поїздки на авто.

Джерело: складено автором за матеріалами [28]

Класифікація ґрунтується на показниках, затверджених Кабінетом Міністрів України [30]. Ця система є частиною реформи регіональної політики, спрямованої на покращення якості базових послуг та ефективне управління регіональним розвитком.

Регіональний розвиток – процес соціальних, економічних, екологічних, гуманітарних та інших позитивних змін у регіонах [31].

Відповідно до Рекомендації Ради ОЕСД, регіональна політика розвитку визначається як «довгострокова, міжсекторальна, багаторівнева політика, спрямована на покращення внеску всіх регіонів у національні показники та зменшення нерівності між територіями та людьми» [32].

Взаємодоповнюючими та взаємопов'язаними стовпами політики регіонального розвитку є фундаментальні компоненти, які визначають успішність реалізації регіональних ініціатив (табл. 2).

В законотворчому полі України існує декілька визначень, дотичних до дефініції «регіональний проєкт розвитку» (табл. 3).

Таблиця 2. Сутність та призначення компонентів регіонального розвитку

Компонент	Сутність та призначення
Стратегія	Розробка та впровадження інтегрованої стратегії, адаптованої до специфіки території.
Масштаб	Вибір відповідного територіального масштабу (функціональні зони замість адміністративних меж).
Співавторство	Залучення громад та стейкхолдерів (бізнес, НУО) до спільної розробки проєктів.
Стійкість	Підготовка до шоків та адаптація до мегатрендів (зелений перехід, цифровізація).
Дані	Використання порівнюваних міжнародних індикаторів та Big Data для прийняття рішень.
Багаторівневе врядування	Створення надійних багаторівневих систем управління. Координація між національним та субнаціональним рівнями.
Спроможність	Зміцнення потенціалу. Розвиток адміністративних та технічних навичок держслужбовців.
Ресурси	Мобілізація диверсифікованого фінансування та податкових інструментів.
Доброчесність	Забезпечення прозорості та підзвітності використання публічних коштів.
Ефективність	Систематичний моніторинг та оцінка впливу реалізованих проєктів.

Джерело: складено автором за матеріалами [32]

Таблиця 3. Термінологія у сфері регіонального та місцевого розвитку

Термін	Визначення
1	2
програма регіонального розвитку (інвестиційна програма регіонального розвитку)	— комплекс взаємопов'язаних завдань та заходів середньострокового характеру, спрямованих на досягнення визначених Державною стратегією регіонального розвитку України цілей, що реалізується через проєкти регіонального розвитку, об'єднані спільною метою
проєкт місцевого розвитку	— комплекс взаємопов'язаних заходів для розв'язання окремих проблем розвитку територіальної громади, спрямованих на досягнення цілей, визначених стратегією розвитку територіальної громади та/або планом відновлення та розвитку територіальної громади

Продовження таблиці 3

1	2
проект регіонального розвитку (інвестиційний проект регіонального розвитку)	— комплекс взаємопов'язаних заходів для розв'язання окремих проблем регіонального розвитку, спрямованих на досягнення цілей, визначених Державною стратегією регіонального розвитку України або регіональною стратегією розвитку та/або планом відновлення та розвитку регіонів, що впливає на макрорегіон, регіон чи його частину, оформлений як документ за встановленою законодавством формою, яким визначаються дії учасників проекту, а також ресурси, необхідні для досягнення цілей проекту протягом встановлених строків
регіональна програма розвитку	— комплекс взаємопов'язаних завдань та заходів довготривалого характеру, спрямованих на досягнення визначених регіональною стратегією розвитку цілей, що є невід'ємною частиною плану заходів з реалізації регіональної стратегії розвитку та реалізується через проекти регіонального розвитку, об'єднані спільною метою

Джерело: складено автором за матеріалами [31]

В українській нормативно-правовій базі, публічному управлінні та проектному менеджменті поняття «регіональний проект розвитку» та «проект регіонального розвитку» часто використовуються як синоніми. Проте, якщо зануритися в лінгвістичний, правовий та сутнісний аналіз, між ними є тонка, але принципова різниця.

Ці дефініції є частково тотожними за кінцевою метою, але відрізняються за суб'єктами ініціювання, масштабом та фокусом спрямування.

Термін «проект регіонального розвитку» є чітко кодифікованим в українському законодавстві (зокрема в Законі України «Про засади державної регіональної політики» [33]). Це інструмент реалізації державної стратегії на місцях, відповідно до якого, держава або великий регіон виділяє кошти (наприклад, через ДФРР – Державний фонд регіонального розвитку) на розв'язання конкретної проблеми певної території. Щодо вектора впливу, то у даному випадку його спрямованість «згори-вниз» (від держави до регіону) або «зовні-всередину». Процес розвитку регіону – це розвиток цілісної адміністративно-територіальної одиниці та комплексний вплив на макропоказники території (наприклад, будівництво магістралі, що з'єднує дві області, або модернізація мережі лікарень усього регіону).

Термін «регіональний проект розвитку» є ширшим і частіше використовується в міжнародній практиці (гранти, проекти технічної допомоги) та комерційному секторі. Це проект, який територіально локалізований у межах одного чи кількох регіонів, але його суть – розвиток конкретної сфери, галузі або громади всередині цього регіону. Вектор впливу часто «знизу-вгору» (ініційований громадою, локальним бізнесом, агенцією регіонального розвитку) або горизонтальний. Метою регіонального проекту розвитку, в узагальненому вигляді, є локальний розвиток (наприклад, створення ІТ-кластера в конкретному місті, побудова сміттєпереробного заводу для трьох громад, розвиток локального туристичного маршруту). Це проект розвитку, який має регіональний масштаб. Порівняння даних понять за їх основними ознаками наведено в табл. 4.

Таблиця 4. Порівняльна характеристика понять «Проект регіонального розвитку» та «Регіональний проект розвитку»

Критерій порівняння	Проект регіонального розвитку	Регіональний проект розвитку
Головне смислове слово	Розвиток (якого саме об'єкта? – регіону).	Проект (якого масштабу/типу? – регіонального).
Територіальні межі	Адміністративні (область, район тощо)	Функціональні (економічні зв'язки, міжмуніципальні)
Джерело фінансування	Переважно державний бюджет, цільові субвенції, кошти ДФРР.	Диверсифіковані: кошти громад, ДПП, гранти, приватні інвестиції, міжнародні донори тощо.
Методологічна база	Національні інструкції, тендерні процедури	Міжнародні стандарти (PCM, PMI, IPMA)
Нормативне закріплення	Суворо регламентоване законодавством України.	Більш гнучке, вживається в проектному менеджменті та грантових програмах.
Філософія результату	Створення інфраструктурного об'єкта	Соціально-економічна трансформація та самоокупність
Приклад	Реконструкція обласної дитячої лікарні за кошти державного бюджету.	Створення мережі крафтових сироварень місцевими фермерами для підняття економіки району.

Джерело: власна розробка автора

Отже, проект регіонального розвитку – це про те, що ми розвиваємо (об'єкт – регіон). Зазвичай, це інструмент державної політики; регіональний проект розвитку – це про те, де і в якому масштабі

відбувається розвиток (географія проєкту). Найчастіше, це інструмент локального або галузевого менеджменту.

Однак, повторюючись, в науково-практичному дискурсі ці терміни є взаємопроникаючими, взаємодоповнюючими та такими, що наділені одними й тими самими характеристиками.

Базовими для будь-якого сучасного проєкту розвитку є три характеристики, незалежно від тонкощів їх юридичної назви:

- територіальна прив'язка. Як для державного проєкту регіонального розвитку (наприклад, будівництво опорної школи за кошти ДФРР), так і для суто локального регіонального проєкту (наприклад, створення кооперативу), критично важливо опиратися на потреби й знання місцевої громади;
- орієнтація на людину. Сьогодні і державна регіональна політика України (ініціація «зверху»), і міжнародні донорські програми (ініційовані «знизу») ставлять у центр людину, інклюзію та подолання бідності;
- інтегрованість. Сучасний підхід вимагає від будь-якого проєкту комплексного мислення - не можна просто побудувати дорогу (інфраструктуру), не подумавши про те, як вона зв'яже школи (освіта) чи лікарні (медицина);
- система багаторівневого врядування. Для проєктів регіонального розвитку (державний вектор) - це пов'язання держбюджету із Державною стратегією регіонального розвитку. Для регіональних проєктів розвитку (локальний/галузевий вектор) - це використання місцевих бюджетів, капітального бюджетування громад (ОТГ) та залучення спеціальних фондів (наприклад, екологічних податків, що залишаються на місцях).

Сучасна теорія публічного управління та проєктного менеджменту вимагає, щоб принципи формування державних програм та локальних ініціатив збігалися. Якщо цього немає, виникає дисбаланс – державні проєкти не сприймаються на місцях, а місцеві проєкти не отримують підтримки від держави. Відповідно, будь-які проєкти розвитку формуються на основі фундаментальних принципів [22, 31, 34].

1. Принцип субсидіарності (децентралізації):

- для проєктів регіонального розвитку (державний вектор) держава формує проєкт лише тоді, коли проблема є масштабною і громади не можуть розв'язати її самотужно (наприклад, будівництво магістральних доріг чи великих водогонів);
- для регіональних проєктів розвитку (локальний вектор) проєкт формується безпосередньо на рівні громади (знизу-вгору), оскільки місцева влада найкраще знає потреби своїх мешканців.

2. Принцип партнерства та солідарності (кооперації):

- для проєктів регіонального розвитку передбачається співфінансування, наприклад, держава дає 80% коштів, а місцевий бюджет дофінансовує 20%, що забезпечує відповідальність обох сторін;
- для регіональних проєктів розвитку -це об'єднання зусиль («трикутник розвитку») місцева влада + бізнес + громадський сектор задля реалізації спільної ідеї (наприклад, створення індустріального парку).

3. Принцип стратегічної відповідності (цілеспрямованості):

- будь-яка ініціатива мусить суворо відповідати Державній стратегії регіонального розвитку (ДСРР). Якщо проєкт регіонального розвитку не вписується у стратегічні цілі країни – він не отримає фінансування;
- регіональний проєкт розвитку має відповідати стратегії розвитку конкретної громади (ОТГ) чи області (регіону), забезпечуючи логічний рух до визначених локальних цілей.

4. Принцип сталого (стабільного) розвитку:

- для проєктів регіонального розвитку, зокрема, для великих інфраструктурних об'єктів основні результативні показники прораховуються на десятиліття вперед з урахуванням екологічних стандартів (декарбонізація, оцінка впливу на довкілля) та економічної окупності для держави;
- для регіональних проєктів розвитку проєкт розробляється так, щоб після завершення фінансування від донора чи інвестора він міг самостійно забезпечувати себе (самоокупність), не зашкодивши екології та соціальному балансу мікрорегіону.

5. Принцип об'єктивності та прозорості (наукової обґрунтованості):

- для проєктів регіонального розвитку використання чітких математичних та статистичних критеріїв для відбору проєктів на конкурсах (наприклад, через бальну систему в Prozoغو чи ДФРР), щоб уникнути корупції та політичного лобізму.
- для регіональних проєктів розвитку проєкт базується на реальному SWOT-аналізі території, опитуваннях мешканців та аналізі локального ринку, а не на суб'єктивних бажаннях керівника громади.

Неважливо, чи ми говоримо про макроекономічний інструмент держави (проєкт регіонального розвитку), чи про точкову ініціативу на місцях (регіональний проєкт розвитку) – закони ефективного проєктування для них єдині. Будь-який із цих проєктів буде життєздатним лише тоді, коли він формується на засадах прозорості, партнерства, субсидіарності, екологічності та стратегічної логіки.

У нашому дослідженні ми будемо використовувати термін «регіональні проєкти розвитку» (замість суто офіційного «проєкти регіонального розвитку»), що зумовлено важливою управлінською та науковою потребою.

Сьогодні, в умовах реформи децентралізації, європейської інтеграції України та залучення масштабних міжнародних інвестицій, цей термін набуває особливої доцільності. Основні аргументи, які обґрунтовують доцільність використання саме цього терміну:

- офіційний термін «проект регіонального розвитку» історично закріплений за державними програмами, де суб'єктом управління є держава (міністерства, ДФРР), яка спрямовує фінансування «згори». Формулювання «регіональні проекти розвитку» зміщує акцент на локальний рівень. Воно підкреслює, що ініціатором, розробником і виконавцем проекту є сам регіон, громада (ОТГ) або Агенція регіонального розвитку. Це ідеально відповідає європейському принципу субсидіарності - проблеми мають вирішуватися на тому рівні, де вони виникають;
- у термінології світової практики та практики Європейського Союзу базовим є поняття Regional Development Projects [14-17, 35, 36].

Дослівний переклад та сутнісне використання дефініції «регіональні проекти розвитку» полегшують комунікацію з міжнародними донорами (ЄС, USAID, Світовий банк). Для іноземних партнерів цей термін є зрозумілим маркером того, що проект спрямований на територіальний розвиток, але керується за гнучкими проектними стандартами (наприклад, PMI чи IPMA);

- проекти регіонального розвитку в українському законодавчому полі майже завжди асоціюються з бюджетними коштами (державними субвенціями). Поняття «регіональні проекти розвитку» дозволяє легітимно вийти за рамки суто бюджетного фінансування. Воно охоплює проекти, які фінансуються через публічно-приватне партнерство (ППП), прямі іноземні інвестиції (ПІ), краудфандинг та кошти місцевого бізнесу, грантові програми тощо [21];
- словосполучення «проект регіонального розвитку» міцно прив'язане до адміністративних меж (розвиток конкретної області чи району). Проте сучасна економіка «працює» дещо інакше. Термін «регіональний проект» дозволяє описувати функціональні регіони - території, об'єднані економічними зв'язками, а не кордонами на мапі (наприклад, міжмуніципальний проект трьох громад із різних областей, або транскордонний проект). Тобто, прикметник «регіональний» тут визначає географічний масштаб та характер взаємодії, а не адміністративну приналежність об'єкта.

Отже, використання терміну «регіональні проекти розвитку» є доцільним та обґрунтованим, оскільки він є більш демократичним, ринковим та євроінтеграційним. Він дозволяє описати весь спектр сучасних ініціатив (від цифрових хабів до екологічних кластерів), які створюються силами самих громад та бізнесу на місцях, не обмежуючи їх лише рамками державного бюджетного фінансування.

На основі проаналізованого матеріалу та з урахуванням логіки децентралізації й євроінтеграції, нами сформульовано власне тлумачення цього поняття.

Регіональний проект розвитку – це цільовий, інтегрований інструмент публічного управління та проектного менеджменту, який ініціюється за принципом «знизу-вгору» суб'єктами локального рівня та спрямований на комплексне вирішення проблем конкретної географічної або функціональної території шляхом капіталізації її порівняльних переваг, адаптації до глобальних мегатрендів та залучення багатоджерельного фінансування задля підвищення якості життя людини та забезпечення довгострокової самокупності території.

Дане визначення синтезує п'ять важливих вимірів, окреслених вище.

а) Суб'єктно-центричний (субсидіарний) вимір. Проект перестає бути «державним замовленням, спущеним згори». Регіон або громада тут є не просто майданчиком для виконання, а авторами, володарями та головними драйверами ідеї.

б) Просторово-функціональний вимір. Прив'язка йде не до жорстких адміністративних кордонів області чи району, а до функціонального регіону (екосистеми, економічного кластера, міжмуніципального союзу громад).

в) Управлінський («тикутник розвитку») вимір. В основі лежить мережеве врядування - синергія місцевої влади, бізнесу та громадянського суспільства, що відповідає практикам Політики згуртування ЄС.

г) Фінансово-ринковий вимір. Проект долає «казенну» залежність від держбюджету чи ДФРР і відкриває простір для ДПП, грантів, ПІ, краудфандингу тощо.

д) Результативний (сталий) вимір. Кінцева мета – не просто «освоїти кошти та побудувати об'єкт», а запустити життєздатну модель, яка після виходу інвестора/донора працює на засадах самокупності, орієнтуючись на людиноцентричність та екологічність.

Класифікація регіональних проектів розвитку є фундаментальним аналітичним інструментом. Без чіткої класифікації неможливо побудувати ефективну систему управління, оскільки неможливо застосовувати однакові підходи до, наприклад, будівництва великого міжмуніципального водогону та створення локального цифрового хабу в громаді.

Аналіз, проведений в даному дослідженні, дозволив класифікувати регіональні проекти розвитку за різними принципами (табл. 5).

Для забезпечення практичного використання запропонованої класифікації запропоновано її трансформувати у послідовний алгоритм прийняття управлінських рішень (рис. 1).

Таблиця 5. Класифікація регіональних проєктів розвитку

Принцип класифікації	Типи проєктів
1. За територіальним охопленням	1.1 Міські проєкти. Розвиток великих метрополій та їхніх приміських зон. 1.2 Сільські проєкти. Проєкти для віддалених територій з акцентом на доступ до послуг. 1.3 Транскордонні та міжмуніципальні. Проєкти, що передбачають співпрацю між різними адміністративними одиницями. 1.4 Функціональні. Проєкти, що базуються на економічних зв'язках, незалежно від офіційних кордонів.
2. За напрямками трансформації (мегатрендами)	2.1 Екологічні (зелений перехід). Проєкти циркулярної економіки, декарбонізації та зелені інвестиції. 2.2 Цифрові. Розбудова цифрової інфраструктури та подолання розриву між містом і селом. 2.3 Демографічні. Адаптація соціальних послуг до старіння населення або міграційних процесів.
3. За механізмом врядування	3.1 Вертикальні. Координація "центр - регіон". 3.2 Горизонтальні. Співпраця між різними відомствами або муніципалітетами на одному рівні. 3.3 Мережеві (експериментальні). Інноваційні партнерства за участю приватного сектору та громадян.
4. За джерелами фінансування	4.1 Кошти Державного бюджету. 4.2 Кошти місцевого бюджету. 4.3 Небюджетні фінансові ресурси.
5. За типом	5.1 Економічні. 5.2 Соціальні. 5.3 Технічні 5.4 Інформаційні та інші
6. За строком виконання	6.1 Короткострокові. 6.2 Середньострокові 6.3 Довгострокові
7. За масштабом (рівень реалізації та управління)	7.1 Державні - проєкти, ініційовані та реалізовані на загальнодержавному рівні. 7.2 Обласні (регіональні) - проєкти, реалізація яких здійснюється на рівні області або регіону. 7.3 Місцеві - проєкти, реалізовані на рівні територіальних громад, муніципалітетів та інших локальних утворень.

Джерело: складено автором за матеріалами: [37, 38]

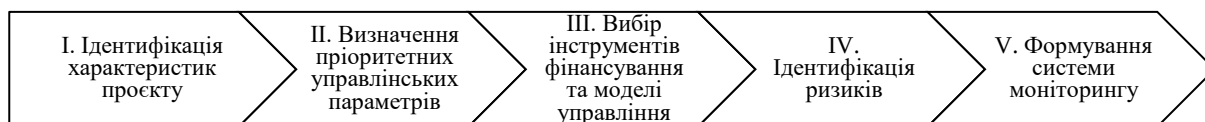

Рисунок 1. Алгоритм прийняття управлінських рішень на основі запропонованої класифікації регіональних проєктів розвитку

Джерело: власна розробка автора

На першому етапі визначаються територіальне охоплення, напрям трансформації, механізм врядування, джерела фінансування, тип і тривалість проєкту та рівень його реалізації. На другому етапі на основі виявлених характеристик визначаються пріоритетні інструменти управління та фінансування. На третьому етапі формується відповідна модель управління: для вертикальних проєктів - ієрархічна, для горизонтальних - координаційна, для мережевих - партнерська; одночасно визначаються основні джерела фінансування. На четвертому етапі встановлюються ризики, специфічні для визначеного типу проєкту, та відповідні заходи їх мінімізації. Завершальним етапом є визначення показників результативності, періодичності моніторингу та необхідності коригування проєкту.

Таким чином, класифікація виконує не лише систематизуючу, а й інструментальну функцію, оскільки кожна характеристика проєкту використовується як підстава для прийняття конкретного управлінського рішення. При цьому окремі класифікаційні ознаки не є взаємовиключними: один проєкт одночасно характеризується за територіальним охопленням, напрямом трансформації, механізмом врядування, джерелом фінансування, типом, строком та рівнем реалізації. Саме їх комбінація формує індивідуальну управлінську конфігурацію проєкту.

Отже, для цілей даного дослідження класифікація регіональних проєктів розвитку має важливе теоретичне та практичне значення, оскільки забезпечує систематизацію різноманітних проєктних ініціатив і створює підґрунтя для підвищення ефективності їх управління, фінансування, оцінювання та моніторингу. Насамперед класифікація виконує управлінську функцію, оскільки дозволяє адаптувати інструменти менеджменту до специфіки конкретного проєкту. Зокрема, проєкти, що реалізуються на

засадах мережевого врядування, потребують використання механізмів фасилітації, партнерської взаємодії, проведення круглих столів та застосування гнучких методологій управління, таких як Agile. Натомість для вертикально організованих проєктів більш доцільним є використання класичних підходів проєктного менеджменту типу Waterfall, які передбачають чітку ієрархію управління, суворий контроль термінів виконання та централізоване прийняття рішень. Водночас класифікація за строками реалізації проєктів дає змогу визначити оптимальні механізми контролю та планування: короткострокові проєкти потребують оперативного моніторингу, тоді як довгострокові вимагають стратегічного планування та врахування фактору зміни вартості ресурсів у часі.

Важливою є також фінансово-інвестиційна функція класифікації, яка сприяє диверсифікації джерел фінансування та більш ефективному залученню ресурсів. Визначення типу проєкту дозволяє ідентифікувати найбільш релевантні фінансові інструменти та потенційних донорів. Так, проєкти екологічного спрямування мають можливість претендувати на підтримку спеціалізованих міжнародних екологічних фондів, грантових програм або фінансування через механізми «зелених» облігацій. Водночас локальні економічні проєкти, спрямовані на розвиток кооперативів, кластерів чи малого підприємництва, часто потребують поєднання бюджетних і небюджетних джерел фінансування, зокрема краудфандингу, пільгового кредитування та інвестицій приватного сектору.

Окремого значення класифікація набуває у сфері ризик-менеджменту, оскільки забезпечує можливість ідентифікації специфічних ризиків залежно від характеру проєкту. Для транскордонних проєктів найбільш актуальними є політичні, дипломатичні, митні та валютні ризики. Для цифрових проєктів ключовими стають загрози кібербезпеці, а також ризики швидкого морального старіння технологій. У свою чергу, демографічні проєкти характеризуються високим рівнем невизначеності, пов'язаної з міграційними процесами, змінами соціальної структури населення та довгостроковими демографічними тенденціями.

Крім того, класифікація виконує функцію стратегічного моніторингу та оцінювання, що є особливо важливим для органів державної влади, органів місцевого самоврядування та міжнародних донорських організацій. Вона дозволяє здійснювати аудит проєктного портфеля та оцінювати його відповідність стратегічним пріоритетам регіонального розвитку, державної політики та євроінтеграційного курсу. Наприклад, аналіз структури проєктів дає змогу виявити дисбаланси між задекларованими пріоритетами цифрової трансформації чи зеленого переходу та фактичною концентрацією ресурсів на традиційних інфраструктурних заходах. Це створює підстави для коригування конкурсних умов, механізмів підтримки та стратегічних програм розвитку.

Нарешті, класифікація має важливе науково-методологічне значення, оскільки розширює традиційне розуміння регіональних проєктів розвитку та відображає сучасні тенденції трансформації регіонального простору. Її використання дозволяє обґрунтувати, що сучасний об'єкт управління виходить за межі адміністративно-територіальних одиниць і формується як функціональний простір, розвиток якого визначається взаємодією економічних, соціальних, екологічних, технологічних та інституційних чинників. Таким чином, запропонована класифікація виступає не лише інструментом систематизації проєктів, а й важливою методологічною основою для дослідження сучасних процесів регіонального розвитку в умовах глобальних трансформацій.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Узагальнюючи результати проведеного аналізу, варто підкреслити перехід від фрагментарного сприйняття проєктної діяльності до комплексного системного бачення, яке відповідає процесам децентралізації та євроінтеграції. Для систематизації наукового внеску цієї статті та наочної демонстрації шляхів подолання виявлених теоретико-методологічних недоліків нами було узагальнено основні аспекти дослідження. Представлена нижче табл. 6 відображає кореляцію між наявними науковими прогалинами, запропонованими авторськими підходами та очікуваним управлінським ефектом від їх імплементації.

На основі проведеного дослідження сформульовано такі висновки.

1. Зміна парадигми управління територіями. Сучасні глобальні мегатренди (цифровізація, зелений перехід, демографічні зрушення) мають асиметричний вплив на території. Це вимагає від України відмови від застарілих адміністративних меж на користь функціонального підходу. Класифікація регіонів за рівнем доступу до метрополійних ареалів (FUA) дозволяє визначити реальну взаємозалежність міста і села, що є основою для справедливого розподілу ресурсів та цільової державної допомоги.

2. Термінологічна легітимізація. Доведено, що поняття «регіональний проєкт розвитку» є більш гнучким, ринковим та євроінтеграційним, ніж законодавчо закріплений «проєкт регіонального розвитку». Воно зміщує акцент на ініціативу «знизу-вгору» (від громад та АРР), дозволяє легітимно вийти за рамки суто бюджетного фінансування та охоплює функціональні регіони, які об'єднані економічними зв'язками, а не лініями на карті.

3. Авторське бачення сутності дефініції. Визначено, що сучасний регіональний проєкт розвитку - це інтегрований інструмент, який базується на п'яти фундаментальних вимірах: субсидіарності (самостійність громад), просторово-функціональній логіці, мережевому врядуванню («трикутник розвитку»: влада + бізнес + ГО), багатоджерельному фінансуванню та довгостроковій самоокупності й екологічності результатів.

Таблиця 6. Систематизація наукових прогалин та авторських рішень щодо вдосконалення управління регіональними проєктами розвитку

Напрямок дослідження / наукова прогалина	Стан висвітлення у літературі	Запропоноване вирішення у даній статті	Очікуваний управлінський ефект
Термінологічна диференціація	Використання переважно традиційного поняття «проєкт регіонального розвитку».	Лінгвістичне та правове обґрунтування дефініції «регіональний проєкт розвитку» на протиставу традиційній термінології.	Закріплення суб'єктності регіонів і громад у процесах планування та відновлення.
Багатовимірне тлумачення	Розгляд проєкту переважно як лінійної послідовності заходів.	Формування п'ятивимірного трактування (субсидіарний, просторово-функціональний, управлінський, фінансово-ринковий, результативний виміри).	Створення комплексного методологічного базису для розробки проєктів нового покоління.
Класифікація проєктів	Спрощений поділ на «тверді» та «м'які» проєкти або класична бюджетна типізація.	Наукове обґрунтування семикомпонентної класифікації регіональних проєктів розвитку.	Отримання практичної матриці для точкового управління ризиками та гнучкого поєднання стандартів.
Фінансова диверсифікація	Орієнтація переважно на державні субсидії та класичні кредити.	Системна інтеграція інноваційних інструментів (ДПП, SIBs, REITs, зелені облігації, краудфандинг) у класифікаційну матрицю.	Реальна диверсифікація джерел фінансування регіонального розвитку в умовах фіскальних обмежень

Джерело: власна розробка автора

4. Практична цінність класифікації. Запропонована класифікація регіональних проєктів розвитку за 7 принципами (територіальне охоплення, мегатренди, механізм врядування, фінансування, тип, строки, масштаб) є дієвим аналітичним інструментом. Вона виконує:

- управлінську функцію (дозволяє обирати між гнучкими методологіями Agile для мережових проєктів та класичним Waterfall для вертикальних);
- фінансово-інвестиційну функцію (маркує екологічні проєкти для залучення «зелених» облігацій чи грантів, а економічні — для ДПП та краудфандингу);
- безпекову функцію (допомагає ідентифікувати специфічні ризики: від митних для транскордонних проєктів до кіберзагроз у цифрових і міграційних шоків у демографічних).

5. Стратегічне значення для євроінтеграції. Систематизація проєктів на основі єдиних законів ефективного проєктування (прозорість, партнерство, сталість) дозволяє гармонізувати українську регіональну політику з Політикою згуртування ЄС (Cohesion Policy). Це спрощує комунікацію з міжнародними донорами (ЄС, USAID, Світовий банк), підвищує абсорбційну спроможність громад щодо залучення інвестицій та мінімізує дисбаланс між державними стратегічними цілями та локальними потребами мешканців.

Науково-методологічні та практичні результати проведеного дослідження відкривають кілька перспективних напрямів для подальших наукових розвідок.

Першочерговим завданням є практичне тестування запропонованої семикомпонентної класифікації на прикладі конкретних функціональних типів територій України, що були законодавчо затверджені у 2025 році (зокрема, на прикладі територій відновлення чи полюсів зростання). Це дозволить перевірити гнучкість матриці в реальних управлінських умовах.

Окремого аналізу потребує розробка конкретних дорожніх карт та нормативно-правових рекомендацій для залучення небюджетного капіталу. Наступні дослідження мають бути спрямовані на формування дієвих фінансових механізмів випуску «зелених» та соціальних облігацій (SIBs), а також використання краудфандингових платформ безпосередньо для регіональних проєктів розвитку, які ініціюються «знизу-вгору» територіальними громадами.

Зважаючи на виділені у роботі специфічні загрози (кіберризика для цифрових проєктів, митно-валютні для транскордонних чи міграційні для демографічних), перспективним напрямом є побудова комплексних математичних і якісних моделей оцінки ризиків для кожного окремого класу проєктів розвитку.

Нарешті, існує наукова потреба у розробці деталізованої системи KPI (ключових показників ефективності) для оцінювання результативного (сталого) виміру проєктів. Подальші пошуки мають бути зосереджені на адаптації методології оцінювання впливу проєктів (Impact Assessment) до жорстких стандартів Політики згуртування ЄС (Cohesion Policy) та інструментів моніторингу ОЕСД.

Abstract

Introduction. The article provides a comprehensive analysis of the modern transformations in Ukraine's state regional policy, driven by decentralization, post-war recovery processes, and the necessity of aligning with European standards. The research examines the paradigm shift from a traditional model of territorial governance, based on rigid administrative-territorial divisions, to functional territorial analysis consistent with OECD methodology.

Purpose. The aim of the study is the theoretical and methodological justification of the transition from a purely administrative to a spatial-functional approach in territorial management, the conceptual differentiation of the definitions "project of regional development" and "regional project of development" in the conditions of decentralization and European integration, as well as the development of a comprehensive classification of such projects for the optimization of public management tools, diversification of financing, and minimization of risks.

Methods. To achieve this objective, a set of general scientific and special methods was employed: linguistic and legal analysis to clarify the conceptual framework; comparative analysis to contrast domestic and international practices; functional and deductive analysis to construct a five-dimensional model of the essence of regional projects; and matrix modeling to develop a classification structure.

Results. The study demonstrates the necessity of introducing the term "regional project of development" into scientific and legal practice as a flexible instrument rooted in community agency and endogenous potential. A five-dimensional model of the project has been substantiated, incorporating subsidiary, spatial-functional, managerial, financial-market, and result-oriented dimensions. The author has developed a seven-component classification of regional development projects based on the following criteria: territorial scope, megatrends, governance mechanism, funding sources, project type, implementation timeline, and scale.

The conclusion asserts that the proposed classification acts as an effective practical matrix for management decision-making. It enables governance bodies to diversify funding sources (including PPPs, green bonds, and crowdfunding), manage risks with precision, and harmonize Ukrainian regional policy with EU Cohesion Policy. The research findings serve as a foundation for the further improvement of financing mechanisms and monitoring systems for regional-level projects in Ukraine.

References:

1. Storonyanska, I. Z., & Benovska, L. Y. (2023). New regional policy of Ukraine: Tools and directions of response in the conditions of modern challenges. *Regional Economy*, 1(107), 5–13. <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2023-1-1>
2. Storonyanska, I. Z. (Ed.). (2020). Functional types of territories as an object of state regional policy: Methodological approaches to identification (Scientific analytical report). Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine.
3. Syromolot, E. (2025). Peculiarities of identification of functional types of territories: Ukrainian and European approaches. *Public Administration Aspects*, 13(1), 53–60. <https://doi.org/10.15421/152506>
4. Chumachenko, I. V. (2021). Methodology of stakeholder-oriented management of projects and programs of regional development. https://radapm.kname.edu.ua/images/Disser/dis_Husieva.pdf
5. Polikrovskiy, R. S. (2025). Implementation of the project approach in managing territorial community development. https://www.wunu.edu.ua/svr/disertacia/polikrovskiy/Dis_Polikrovskii.pdf
6. Horbachenko, S. A. (2020). Project management: Educational and methodological manual. Odessa: Information Technologies. <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/aaa474e9-0d6e-4c3c-a280-89243ecde4aa/content>
7. Bielikova, N. V., & Lukashev, S. V. (2024). Project approach to public administration for the development of united territorial communities. *Actual Problems of Innovative Economy and Law*, 2, 42–48. <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-2-8>
8. Butko, M. P., Murashko, M. I., Oliichenko, I. M., et al. (2016). Project management: Regional dimension. Center of Educational Literature.
9. Miziuk, B. M., Shkilniak, M. M., Dzhehur, H. V., & Polikrovskiy, R. S. (2022). Innovative project management methods in the context of sustainable regional development under decentralization and COVID-19 conditions. *Market Relations Development in Ukraine*, (3), 79–85. http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2022_3_13
10. Tretyak, V. P., & Kulyk, D. Y. (2023). Developing approaches to determining the impact of stakeholders on the implementation of regional development projects. *Problems of Economy*, 3, 149–156. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2023-3-149-156>
11. Feier, O. V., & Paulyk, A. Ya. (2017). State regulation of the economy: Lecture course. Mukachevo State University. <http://dspace.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/2361/1/>

12. Tsependa, I. Ye., & Kropelnyska, S. O. (Eds.). (2021). Project management guide for development projects. Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. https://agentyzmin.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/PM_AgentyZminPNU_Book-1.pdf
13. Storonyanska, I. Z. (Ed.). (2021). Territorial development and regional policy: Stimulating regional development based on smart specialization. Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine. <https://ird.gov.ua/irdp/p20210034.pdf>
14. Aldea-Partanen, A., Keränen, H., & Nevalainen, S. (2003). Project cycle management in regional development. ERSA Congress Proceedings. <https://www.pm4dev.com/resources/documents-and-articles/104-project-cycle-management-in-regional-development-uo/file.html>
15. Winters, P., & Rubio, S. S. (2010). Evaluating the impact of regional development programs (IDB Technical Note No. 139). Inter-American Development Bank. <https://publications.iadb.org/publications/english/document/Evaluating-the-Impact-of-Regional-Development-Programs.pdf>
16. Agres, O., Sodoma, R., Ilchysyn, I., Kovalchuk, O., & Shmatkovska, T. (2025). Regional development project management: Financial aspect. *Technology Audit and Production Reserves*, 3(4(83)), 87–92. <https://doi.org/10.15587/2706-5448.2025.330027>
17. Japan International Cooperation Agency. (n.d.). Approaches for systematic planning of development projects: Urban and regional development. https://www.jica.go.jp/Resource/jica-ri/IFIC_and_JBICI-Studies/english/publications/reports/study/topical/urban/pdf/urban_03.pdf
18. Khakhalev, D., & Nemashkalo, K. (2024). Instruments for financing green investment in the context of sustainable development. *Development Service Industry Management*, 2, 119–125. [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6\(18\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6(18))
19. Romanenko, O. B., & Romanenko, S. V. (2025). Prospects for the implementation of innovative financial instruments in public-private partnership projects in Ukraine. *Efficient Economy*, (7). <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.7.93>
20. Sholudko, O., Hrytsyna, O., & Rubai, O. (2024). Theoretical foundations of green finance instruments. *Agrarian Economy*, 17(1), 36–46. <https://doi.org/10.31734/agrarecon2024.01.036>
21. Nechayeva, I. (2025). Innovative investment tools for regional programs and projects. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, 1(8), 204–220. <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2025-8-204-220>
22. Kravchenko, T. A., Hudz, P. V., & Nechayeva, I. A. (2025). Investment priorities for local development programs as imperatives for activating territorial communities in Ukraine. *National Interests of Ukraine*, (11–16), 1180–1201. [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-11\(16\)-1180-1201](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-11(16)-1180-1201)
23. Panchenko, A. A., & Nechayeva, I. A. (2026). Mechanisms for attracting investment in regional development projects under instability conditions. *Universum*, (28), 44–51. <https://archive.liga.science/index.php/universum/issue/view/january2026/166>
24. Titkov, D. (2025). Analysis of gaps in the legal and regulatory framework of Ukraine regarding debt securities. <https://ukrainian-climate-office.org/wp-content/uploads/2025/11/analiz-prohalyn-u-pravovii-ta-rehuliatornii-bazi-29.10.2025.pdf>
25. Nechayeva, I. A. (2016). Definition, characteristics, and features of old industrial regions. In *Autumn scientific readings* (pp. 105–114). Center of Scientific Publications "Veles".
26. Rudachenko, O. O., & Klebanova, T. S. (2020). A classification of regions of Ukraine by the level of formation of social tensions. *Business Inform*, 10, 128–136. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-10-128-136>
27. Tur, O. V., & Yermieiev, O. V. (2025). Approaches to classifying Ukraine's territories by threats to socioeconomic development. *Business Inform*, 8, 8–16. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-8-8-16>
28. Fadic, M., et al. (2019). Classifying small (TL3) regions based on metropolitan population, low density and remoteness. *OECD Regional Development Working Papers*, 2019(6). OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/b902cc00-en>
29. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2025). On approval of the list of functional types of territories and requirements for indicators for classification (Resolution No. 1493). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1493-2025-%D0%BF>
30. Ministry for Communities and Territories Development of Ukraine. (n.d.). Introduction of a unified territorial classification system. <https://mindev.gov.ua/news/zaprovdzheni-iedynu-sistemu-klassyfi-katsii-terytorii-za-funktsionalnymy-kharakterystykamy>
31. Verkhovna Rada of Ukraine. (2022). On amendments to legislation on regional policy and regional recovery (Law No. 2389-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2389-20>
32. OECD. (2025). Recommendation of the Council on Regional Development Policy. <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0492>
33. Verkhovna Rada of Ukraine. (2015). On the principles of state regional policy (Law No. 156-VIII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
34. Slepian, E. V. (2009). Regional investment projects: Classification and funding sources. *Bulletin of Zaporizhzhia National University. Economic Sciences*, (1). https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2009/econom_2009_1/202-206.pdf

35. European Committee of the Regions. (2024). Opinion on addressing territorial inequalities by improving access to social services. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52024IR3099>
36. Zinchuk, T. O. (Ed.). (2024). EU cohesion policy: Philosophy, evolution, results. Center of Educational Literature.
37. Nechaeva, I. A., & Skorobogaty, O. V. (2025). Partner digital educational ecosystems for adults: Public policy, financial-investment mechanisms, and management of public resources in regional development programs. *Business Inform*, 8, 17–31. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-8-17-31>
38. Agenzia per la Coesione Territoriale. (2021). National strategy for inner areas (SNAI). <https://www.agenziacoesione.gov.it/strategia-nazionale-areeinterne/?lang=en>

Посилання на статтю:

Нечаєва І.А. Теоретико-методологічні засади формування та класифікації регіональних проєктів розвитку в умовах децентралізації та євроінтеграції / І.А. Нечаєва // Економічний журнал Одеського політехнічного університету. – 2026. – № 3 (37). – С. 77-90. – Режим доступу: <https://ejop.economics.net.ua/ejopu/2026/No3/77.pdf>. <https://doi.org/10.15276/EJ.03.2026.8>. <https://zenodo.org/records/23238267>.

Reference a Journal Article:

Nechayeva I.A. Theoretical and Methodological Foundations of Formation and Classification of Regional Development Projects Under Decentralization and European Integration / I.A. Nechayeva // *Economic journal Odessa polytechnic university*. – 2026. – № 3 (37). – P. 77-90. – Retrieved from: <https://ejop.economics.net.ua/ejopu/2026/No3/77.pdf>. <https://doi.org/10.15276/EJ.03.2026.8>. <https://zenodo.org/records/23238267>.

This is an open access journal and all published articles are licensed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0)